

SAFRANBOLU İLÇESİNDE YEMENİ YAPIMI*

Melda ÖZDEMİR**

Dilek ÇELİK

ÖZET

Bu çalışmada Safranbolu ilçesinde günümüzde sınırlıda olsa sürdürülen yemeni üretimini incelemek ve belgelemek amaçlanmıştır. Yemeni yapımında kullanılan araç-gereç, üretim aşamaları hakkında üreticisinden sağlanan bilgiler, fotoğraflarla desteklenerek açıklanmıştır.

Bu illerimizden biri de Karadeniz bölgesinde yer alan Safranbolu ilçesidir. Safranbolu, Karabük ilinin en büyük ve gelişmiş ilçesidir. Konumu Ankara'nın 200 km kuzeyinde ve Karadeniz'in 100 km güneyindedir. Karabük ilçe merkezinin de 8 km kuzeyinde bulunmaktadır.

Bugün günlük yaşamda işlevlerini yitirdikleri için ortadan kalkan ya da işlev değiştirerek kullanımda kalan el sanatları ve ürünlerinin henüz yok olmadan belgeleme çalışmaları ile gelecek nesillere aktarılması önem kazanmaktadır.

Derinin en önemli kullanım alanlarından birisi ayakkabılardır. Geçmişte Anadolu'nun hemen her bölgesinde üretilen ve ortak yapım özellikleri gösteren el yapımı ayakkabı üretimi artık pek çok yerde makineleşmeye yenik düşmüş, ancak bir kaç ilde az sayıda sanatkâr sayesinde sürdürülür durumdadır.

El Sanatları bütün folklorik sanatlar gibi bir milletin kültürel kişiliğinin en canlı belgeleridir. El sanatları içerisinde yer alan deri sanatı teknik, malzeme, süsleme, renk, desen açısından Türk kültür ve sanatında çok önemli bir yere sahiptir. Türkler, dünyada dericiliğin ve deri sanatının ilerleyip yayılmasında çok büyük katkıda bulunmuşlardır. Kuşaklardan kuşağa aktarılarak günümüze ulaşan, müze, kütüphane ve koleksiyonlarda bulunan deri örnekleri, Türk insanının üstün teknik gücünü, sanat zevkini ve yaratıcılığını göstermesi bakımından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Safranbolu, Deri, Yemeni, El Sanatları, Ayakkabı Yapımı

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Bölümü, El-mek: meldaozdemir@gmail.com

KERCHIEF MAKING IN SAFRANBOLU SUB-PROVINCE

ABSTRACT

In the study, it is aimed to search and document the fabrication of the kerchiefs which is finitely maintained today in Safranbolu sub-province. The information about the tools and instruments, fabrication phases of the kerchief coming from the manufacturer are explained by supporting with photographs.

One of those provinces is Safranbolu sub-province in the Black sea Region. Safranbolu is the greatest and the most developed sub-province of the Karabük Province. It is 200 km north of Ankara and 100 km south of the Black Sea. It is 8 km north of the Karabük center.

It becomes important the handicrafts and products which disappeared since they lost their functionalities or changed their functions today before they completely disappear to document and convey to the next generations.

One of the most important areas of use of the leather is the shoe-making. The handmade shoe fabrication which was very separate in Anatolia and had common fabrication features before it was defeated with the mechanization; however, it is maintained in a few provinces by a few craftsmen.

Handicrafts are the liveliest documents of a nation's cultural personality like the folkloric arts. The art of leather that is one of the handicrafts has a very important place in Turkish culture and art in terms of its technique, material, ornamentation, color and pattern. Turks have enormously contributed to the development and progression of the leather and art of leather in the world. The leather samples which have been conveyed from generation to generation in the museum, library and collections are very important since they indicate the higher technical capacity, sense of art and creativity of Turks.

Key Words: Safranbolu, Leather, Kerchief, Handicrafts, Shoemaking

1.Giriş

Deri işleyen el sanatları; saraçlık, yemenicilik, ciltçilik, gölge oyunu tipleri, giyim eşyaları yapımı, günlük kullanım eşyaları, hayvan koşumu takımları, kürk ve post yapımı vb. çeşitli ürünlerden oluşmaktadır.

Tüm dünyada büyük ilgi gören deri ürünler, uzun yıllardır ülkemizin birçok yöresinde sürdürülmektedir. Safranbolu ilçesi de ülke genelinde çok eski bir geçmişe sahip olduğu söylenen deri üretim ve yemeni yapımı ile bu dalda adını duyurmuştur.

Yemeni, kısa kenarlı, kırmızı, siyah ya da sarı sahtiyandan yapılan, üstü deri, tabanı köseleden dikilen, çok sıhhatli, ökçeli, üstü açık, hafif kaba bir ayakkabı çeşididir. Yemeni, yüzyıllar boyunca asker ve halk tarafından giyilmiştir. Yemenicilere “köşker”, yemeni ustalarına da “köşker ustası” denilmektedir. Köşker kelimesi Farsça “keşfer” kelimesinden gelmiş olup, ayakkabı yapan anlamına gelmektedir. Yemeninin ilk defa Yemen’de Yemen-i Ekber adında bir

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

kişi tarafından yapıldığı ve bu nedenle bu kişinin adını aldığı söylenmektedir. Daha sonraları yemeni yapımının, Yemen'den Halep'e ve Halep'ten de Güneydoğu Anadolu'ya intikal ettiği belirtilmektedir. Gaziantep, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Diyarbakır, Antakya ve Adana'ya kadar yayılmış olan yemeni yapımıcılığı zaman içerisinde Gaziantep, Kilis haricindeki diğer illere de yayıldığı bildirilmektedir (Topbaş, 1991, s. 13; Özen, 1982, s. 19; Doğan, 1999: 82;).

Yemeni Kamusu Türk-ide "kısa kenarlı kırmızı veya diğer renkte kaba pabuç ki hala avam giyiyor." şeklinde ifade edilmiştir. (Sami 1998: 1325).

Üstü deri, altı köseleden oluşan yemeni, astarı da deri olan tamamen doğal bir ayakkabıdır. Yandaki dikişler elde işlenir. Terletme ve kokutma yapmayan çok rahat bir ayakkabı çeşididir.

Tarih boyunca Türklerle birlikte Asya ve Avrupa'ya yayılan ve Anadolu'da ortak yapım özelliği gösteren el yapımı yemeniler, gelişen teknoloji ile işlevselliğini yitirmeye başlamıştır.

El yapımı yemeni üretimi günümüzde birkaç ilde az sayıda sanatkâr ile devam etmektedir. Bu illerimizden biri de Karadeniz bölgesinde yer alan Safranbolu ilçesidir.

Safranbolu ilçesinde yemeni yapımının, çok eski bir geçmişe sahip olduğu belirtilmektedir. Safranbolu'da 48 ahşap dükkândan oluşan Arasta Çarşısı 1661 yılında yemeniciler çarşısı olarak kurulmuştur. İlk kurulduğunda bütün dükkânların yemenici olarak 4-5 kişi çalıştığı ve arasta çarşısında Kurtuluş Savaşında orduya gönderilen yemenilerden bir kısmının yapıldığı bildirilmektedir. Günümüzde ise tüm çarşıda, hatta Safranbolu'da sadece bir yemenici kalmıştır. Çarşıdaki diğer dükkânların başka tüccarlar tarafından kullanıldığı görülmektedir. (Acar, 2006:178).

Bu gün Safranbolu'da yemenicilik sanatı içinde bulunduğu tüm olumsuzluklara rağmen, bu sanatı yaşatmaya çalışan 1967 yılı doğumlu Erhan Başkaya isimli usta ile devam etmektedir. 1975 yılında Safranbolu'ya yerleşen usta mesleği, Ahmet Özkan'ın yanında, 1980 yılında kunduracı olarak başlamış ve 1985 yılına kadar günümüzdeki ismiyle Kasaplar Sokaktaki, 33 numaralı dükkânda ustası ile beraber çalışmıştır. Erhan usta, el dikişini ustası Ahmet Özkan'dan öğrendiğini, yemenicilikte ilgili noksanlarını Çavuş Amcadan (Mehmet Kurutan) öğrenerek tamamladığını ifade etmektedir.

Bu çalışmada yöreye özgü bir el sanatı olan yemeni yapımı Safranbolu yemenilerinin üretimini halen sürdürülmekte iken ayrıntılı olarak incelemek ve belgelemek amaçlanmıştır. Yemeni yapımında kullanılan materyal, araçlar, üretim aşamaları; yapılan gözlem ve incelemeler ile üreticilerden sağlanan bilgiler, fotoğraflarla desteklenerek derlenmiştir.

2.2. Yemeni Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

2.2.1. Yemeni Yapımında Kullanılan Araçlar

Tezgâh: Ceviz ağacından yapılmış yuvarlak bir kütük parçasıdır. Yuvarlak parçaya üç kısa ayak takılmıştır (Resim:1).

Önlükler: Yemenici önlüğü deriden yapılır ve cebi yoktur. Bele bağlamak için deri şeritler bulunur (Acar, 2006:167) (Resim:1).

İskemle: Kısa aralıksız oturak biçimindedir. Geçmişte oturacak yeri ip örgülü olduğu ve dükkânda çıraklar dâhil her çalışan için bir adet bulunduğu belirtilmektedir (Acar, 2006:167).

Muşta: Sayayı düzeltmek, yemeninin tabanını dövmek, dikiş yerlerini düzeltmek ve köseleyi ezmek için kullanılır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Resim: 1- Tezgâh ve önlük

Bıçak: Çeşitli büyüklükte yemeni yapımında kullanılan keskin el aletidir (Resim:2a).

Livaki Bıçak: Ökçe yapımında ve kenarların kesiminde kullanılmaktadır (Acar, 2006:167).

Tıraş Bıçağı: Kesilen deri kalıpların (saya) kenarlarını tıraşlamak (inceltmek) için kullanılır

Kesim Bıçağı: Yemeninin deri kalıplarını (sayasını) kesmek için kullanılır. (Resim:2b).

Teber: Sapı yuvarlak ve kesici kısmı çelikten, 12–17 cm boyunda şimşir ağacından yapılmış bir alettir. Deri ve köseleyi tıraş etme için kullanılır (Özergin, 1974, s. 7085) (Resim:2c).

Eğge: Bıçağın yüzünü keskinleştirmek için kullanılır (Acar, 2006: 174) (Resim:2d).

Masat: Bıçakların bileme işleminden sonra, bıçakta kalan çapaklardan temizlenmesinde ve bıçağı keskinleştirmek için kullanılan araçtır (Resim:2e).

Çarklı Zimba: Deri üzerine yuvarlak delikler açmak amacıyla kullanılır (Resim:2f).

Resim: 2- Yemeni yapımında kullanılan araçlar

Çekiç: Ökçe yaparken, çivi çakarken kullanılır (Resim:3a).

Kerpeten: Alt tabanları kalıba yerleştirirken nemli köseleyi uçlarından çekmek ve köseleyi açıp karışıklığını

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

düzeltilmek için kullanılır (Acar, 2006: 175) (Resim:3b).

Burunsu Danalyası: Yemeninin burun kısmını kalıba yerleştirmek için kullanılır (Acar, 2006:175) (Resim:3c).

Tanalya: Uç kısımları dişli bir kerpetene benzeyen ve sayayı kalıba yerleştirmekte kullanılan bir araçtır (Sakaoğlu, Akbayar, 2002: 248) (Resim:3d).

Resim: 3- Yemeni yapımında kullanılan araçlar

Oltan Tığı: Taban ile sayanın birbirine dikişi sırasında kullanılır, diğer tığlara göre daha kalındır (Acar, 2006:174) (Resim:4a).

Kıyı Tığı: Yemeninin için kullanılır

kıyısını (kenarını) dikmek (Acar,2006:174)

Ramsa (Raspa): Yemeninin taban kenarları ile ökçenin kenarlarını bıçakla düzelttikten sonra pürüzlerini gidermek, törpülemek için kullanılır (Acar, 2006: 175) (Resim:4b).

Yemeni Kalıbı: Gökçe ağacından yapılır. Geçmişte her yemenicide 60, 70 çift bulunduğu belirtilmektedir (Sakaoğlu, Akbayar, 2002: 248) (Resim:4c).

Örs: Üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli madeni küttedir (Dağtaş, 2007: 187) (Resim:4d).

Kenar Rasma (Rasma): Yemeninin kenarlarını düzeltmek için kullanılır (Acar, 2006: 175).

Kepi: Kösele parçasıdır. Yemeninin kalıba sokulması sırasında tezgâha vurulurken yemeni sayısı zedelenmesin diye tezgâh üzerindeki bu kepiye vurulur (Acar, 2006: 168) (Resim:4e).

Ökçe Lastiği: Yemenilere çakılan topuktur (Acar, 2006: 176).

Dezgen: Ters şekilde dikilen yemeniyi düzüne çevirmek için kullanılır (Acar, 2006: 175) (Resim:4f).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Resim: 4- Yemeni yapımında kullanılan araçlar

Mermer: Deri kesimi, kıvrırma, yapıştırma ve özellikle Tıraşlama işleminde kullanılan yardımcı bir araçtır

Kanca: Yemeniyi kalıptan çıkarmak için kullanılır (Acar, 2006:177).

Makas: Deri, telhis, çuval, ip kesmek için kullanılır

2.2.2.Yemeni Yapımında Kullanılan Gereçler

Endazeler: Saya ve taban (yemeni) kesim kalıplarıdır. Geçmişte Yemeni çeşitleri fazla olduğundan bu kesim kalıplarının her tip için ayrı olduğu belirtilmektedir (Barlas, 1992: 47) (Resim:5a).

Çiriş (Kiriş): Yapıştırıcıdır. Toz halindedir sulandırılıp, koyulaştırılır, genellikle yapıştırılacak yere parmakla sıvanır (Acar, 2006: 175).Toz halindeki çiriş içerisinde azar azar su dökülerek karıştırılıp koyulaştırılır. Çiriş karışımı yapıştırıcıya daha sonra su ilavesi yapılmamaktadır. Çünkü yapıştırma özelliği bozulur (Gökçesu, 1987:48) (Resim:5b).

Balmumu: İpliğin dağılması, kolay geçmesi için dikiş iplerine sürülür (Acar, 2006: 174) (Resim:5c).

Pamuk İpliği: Dikiş için kullanılan ipliktir. Geçmişte keten ip kullanılırken günümüzde pamuk iplik kullanılmaktadır (Acar, 2006: 169).

Ribet: Yemeni sayalarının dikiş yerlerini sağlamlaştırmak için perçin yapmak amacıyla kullanılır. (Acar, 2006: 177) (Resim:5d).

Çıtçıt: Deriden süs eşyası yapılırken kullanılır. Çıtçıt makinesinin ağızına monte edilen kalıplar sayesinde perçinlenir (Acar, 2006: 177) (Resim:5e).

Bileği Taşı: Özellikle teber ve tığı bilemek için kullanılır (Acar, 2006: 174).

Pazval: Uzun şerit gön parçasıdır. Yemeni dikerken, üzerinde çalışırken diz üzerine konur. Pazval sağ ve sol ayağa geçirilir, üst kısımlarında diz üstündeki yemeniyi sıkıştırır ve bir çeşit mengene görevini yapar (Sakaoğlu, Akabayar, 2002: 247).

Serçe Parmak (Teber) Yüzüğü: Teber kullanılırken yüzük parmağı ile serçe parmak arasına yerleştirilir. Serçe parmağı korumak için kullanılan deri yüzüktür (Acar,2006: 176).

Turkish Studies

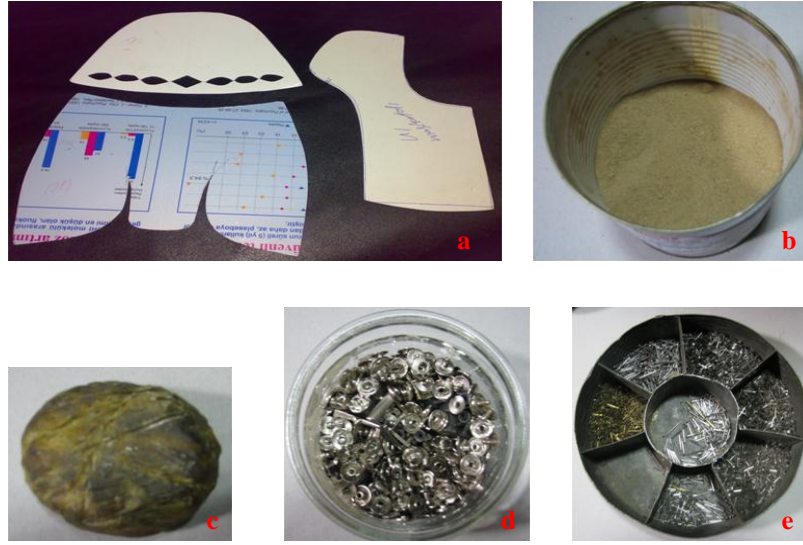
International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Başparmak(Bıçak) Yüzüğü: Başparmağı korumak için limaki bıçak, başparmağa yaslayarak kullanılan deri yüzüktür (Acar, 2006: 176).

Bakır Çivi: Ökçe kapağı çakmak için kullanılır. 8 numaradan 20 numaraya kadar numaraları vardır. 14-16-18 numaraları tercih edilmektedir (Acar, 2006:177) (Resim:5f).

Manda Köselesi: Yemeni tabanı yapmak için kullanılır (Acar, 2006:177) (Şekil: 26).

Yemeni Sayası: Yemeninin arka ve yüz kalıplarının dikilmiş şeklidir (Acar, 2006:177) (Şekil: 27).

Resim: 5- Yemeni yapımında kullanılan gereçler

3. Yemeni Yapımı

Safranbolu ilçesinde geçmişte yemenilerin “Çariko” veya “Zenne” adıyla kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı dikildiği bazı tip yemenilerinde hem kadınlar hem de erkekler tarafından giyildiği belirtilmektedir. Kadın yemenilerinin yüzü genelde üç parçalı ve istendiğinde makine dikişi ile süslenecek yapılmıştır. Kadın yemenilerine üç-dört parça kösele topuk, erkek yemenilerinden yalnızca tulumbacı tipinde tek parça kösele ökçe olarak yapılmıştır. Geçmişte Safranbolu’da yemenicilerin yaptığı yemeni çeşitlerini ve genel özellikleri şöyledir;

Çariko: Yazlık kadın yemenisidir. Yüzü vaketa denilen ucuz inek gönünden yapılır. Kokusunu gidermek ve yumuşatmak için balık yağı ile yağlanır. Yüzü dört parçalıdır ve makine ile dikilip süslenir. **Basuk:** Yekpare yüz kesilip makine ile içine astar dikilir. Yüz derisi kalın olduğu zaman astar dikilmez, kenarı içe doğru kıvrılıp makine ile dikilir. Kadınların giyeceği basuk zennelere üç tane deri şerit süs olarak dikilir. Zenne basuklara da kalıptan çıkmadan üç-dört parça kösele topuk çakıldığı belirtilmektedir. Eski numara ile 26-27 ve 29 numaralardan büyük zenne yapılmadığı ve eski 29 numara şimdi 38-39 numaraya karşılık olduğu bildirilmektedir. **Tulumbacı Yemenisi:** Altı tek parça kalın köseledir. Tabanına karıt çamuru sürülüp, üzerine telis yapıştırılır. Arkasından çiriş kullanılır. Kalıptan çıkartmadan tek parça köseleden ökçe çıkarılır ve kalıptan çıkınca kabara demiri çakılırdı. Erkek yemenisi olarak bilinir ve 40 numaradan daha küçük yapılmazdı.

Turkish Studies

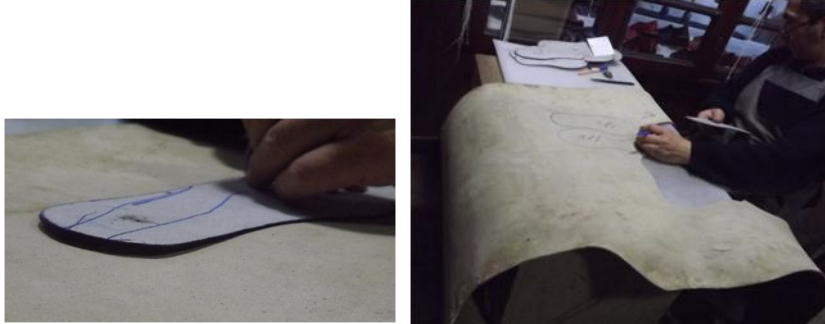
International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Sayası iki parçalı olup, astarı keçi beyazından olurdu. Tulumbacı yemenisinin ucu sivri olurdu. **Gedik:**5–6 yaşına kadar kız ve erkek çocuklarını giydiği yemenidir. Üstü mest gibi kulaklı kesilip bu kulağa açılan ilik yeri diğer yönde bulunan düğmeye düğümlenir. Mest ile yemeni arasında bir görünümü vardır. **Adi Yemeni:** Bu yemenide çiriş kullanılmazdı. Tabanı ve arkası karıt çamuru ile doldurulurdu. Adı yemeninin 35'ten küçük numaralına “Kötene”,36'dan 39'akadar olan “Zenne Zegordan” denilirdi. **Çamurluk:** Kışın her yemenici haftada beş-altı tane çamurluk dikerdi. Çamurluk şimdiki çorap mest denilen tipte uzun çizme gibi olurdu. Köylüler ve arazide-tarlada işi olanlar bunu çorap gibi giyer, sonra yemeniyi giyerlerdi. Yemenicilikte kullanılan numaralar ise; A-26: Zenne (Şimdiki 34), 27-28: Orta zenne, 29: Ulu zenne (şimdiki39 numara) B-40-41: Lorta, 42: Ulu orta, 43: Ürüskar, 44-45: Ulu ayaktır (Acar, 2006:170). Bunlardan (A) grubunda yazılanlar kadınların, (B) grubunda yazılanlar ise erkeklerin yemeni numaralarıdır (Acar, 2006:171–172).

Geçmişte yemeni yapımında oltan dikişi kullanıldığı günümüzde ise oltan dikişi yerine saya ile taban astarını, bunun üzerine de köseleyi monte ve yapıştırmak sureti ile birleştirildiği ve yemeninin kenar dikişlerinin de elde yapıldığı bildirilmektedir. Yemenilerin siyah deriden yapıldığı ve Gaziantep'te yapıldığı gibi kırmızı veya gül kurusu renkte deriden yemeni dikilmediği belirtilmektedir (Acar, 2006:170).

Yemeni yapımında kullanılan derilerin daha önceleri Safranbolu'da bulunan tabakhaneden temin edildiği günümüzde ise yemeninin saya kısmının Bolu İli Gerede ilçesinden, köselesinin ise Isparta ili Yalvaç ilçesinden temin edildiği belirtilmektedir.

Yemeni, *taban* ve *saya* olmak üzere iki ana parçadan oluşmaktadır. Yemeni yapımında ilk işlem olarak yemeni çeşitleri için hazırlanmış endazeler alınır. İlk olarak ayakkabı tabanı için endaze denilen kalıp kösele üzerine konup çizilir ve teber ile kesilir.

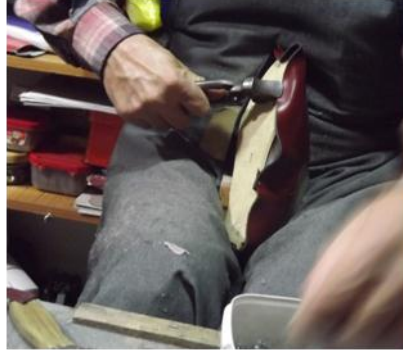

Resim:6- Kalıp çizimi **Resim:7-** Kalıbın deriye çizilmiş hali

Sayacının sayayı dikmesinden sonra kalıba gerilme işlemine geçilir. Kalıba gerilen sayalar bakır çivi ile çivilenir. Bakır çivilerin başları çekiç ile eğilir (Resim:8,9,10).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Resim:8- Yemeni sayası **Resim: 9-** Sayayı kalıba germek

Resim:10- Sayanın kalıba gerilmiş hali

Resim:11- Çivileme işlemi **Resim:12-** Çivileri çekiç ile eğme

Kalıba gerilen sayarın tabanı raspa ile temizlenir. Temizlenen sayaya ve tabanda kullanılacak olan köseleye yapıştırıcı sürülür (Resim: 13- 14- 15)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Resim:13- Sayanın raspa ile **Resim: 14-** Sayanın tabanını temizlenmesi yapıştırıcı sürülmesi

Resim:15- Köseleye yapıştırıcı sürme

Yapıştırıcı sürülen kösele ve sayayı birbirine yapıştırma işlemine geçilir. Bu işlemin sağlam olabilmesi için çekiç ile taban dövülür (Resim:16).

Resim:16- Yapıştırılan tabanın çekiç ile dövülmesi

Yapıştırılan tabanın fazlalıkları tıraş bıçağı ile temizlenir (Resim: 17).

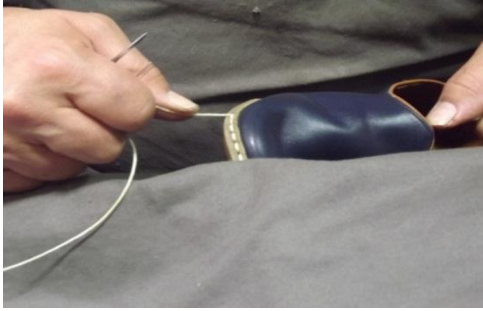
Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Resim:17- Kenar temizliğinin yapılması

Yemenin yapımında pamuk ipliği kullanılır. Pamuk ipliğinin çürümemesi, kopmaması ve yemenin dikiş yerlerinden su alamaması için pamuk ipliği balmumu ile mumlanır. Dikime hazır hale gelen yemeni kalıptan çıkarılıp kenar dikişi çekilir (Resim:18).

Resim:18- Yemeni dikimi

Dikim işlemi biten yemeni kullanılmaya hazır hale gelmiştir (Resim:19).

Resim:19- Yemenin bitmiş hali

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

Resim:20- Safranbolu yemenileri

Resim:21- Safranbolu yemenisi

4. Sonuç

Geçmişte Anadolu'nun hemen her yöresinde ustalar tarafından yapılan yemenilerin yapımı halen sürdürülmektedir. Safranbolu yemenileri, geleneksel özelliğinin yanı sıra, yapısında kimyasal madde bulundurmaması, ayağın rahatlıkla hava almasını sağlaması gibi dayanıklılık, ucuzluk ve kullanım bakımından da fonksiyonel özelliklere sahiptir. Bu tür maddi kültür değerlerimizin en azından tamamen yok olmadan belgelenmesi gerekmektedir. Ayrıca yapılacak araştırma ve geliştirme çalışmaları ile turistik ve hediyeleşme eşya kapsamında değerlendirilmesi ile sembolik

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/6 Spring 2013

olarak yaşatılarak ülke içinde ve dışında tanıtıma katkı sağlayan bir üretime dönüştürülmelidir. Bu yaşatma çabasında Halk eğitim merkezlerinde açılacak kursları yaygınlaştırarak ve üniversitelerin ilgili birimlerinde açılacak programlarda ustalardan eğitici olarak yararlanılabilir. Ayrıca bu değerli el sanatını yapan kişi ve kurumlara gerekli desteğin sağlanması, yaşatılması ve gelecek nesillere tanıtılması kültür değerlerimizin korunmasına hizmet edecektir.

KAYNAKÇA

- ACAR Mustafa, **Safranbolu El Sanatları**, Yayıncı Kent Araştırmaları, İstanbul 2006.
- BARLAS Uğur, “Unutulmuş Bir Ayakkabıcılık Türü Safranbolu’da Yemenicilik”, **IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara,1992, s.45-58.
- DAĞTAŞ Lütfü, **Anadolu’da Dericilik**, Dönence Yayınları, İstanbul 2007.
- DOĞAN Mehmet KAYA Şemsettin, **Gaziantep Ev ve El Sanatları Kitabı**. Gaziantep İl Turizm Müdürlüğü Yayınevi, Gaziantep1999.
- GÖKÇESU Zeynep. **Deri Teknikleri**. Yapa Yayınları, İstanbul 2002
- ÖZEN Kutlu, “Divriği İlçesinde Köşker Esnafı”, **Türk Folkloru**,4/37-38 (1982), s.19-21.
- ÖZERGİN, M. K. Çankırı’da Ayakkabıcılık. **Türk Folklor Araştırması**. S.15, (1974), s.7085-7088.
- SAKAOĞLU Necdet, AKBAYAR Nuri, **Derinin Anadolu’da Bin Yıllık Öyküsü**, Orijin Group, İstanbul 2002.
- SAMİ Şemseddin, **Kamusu Türk-i** , Alfa Yayınları, İstanbul 1998.
- TOBBAŞ Ahmet. “Afyonkarahisar Yemeniciliği” **II. Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri** Zafer Matbaası, Afyon. 1991.